

Humanisterne på vej til det private arbejdsmarked

AF KONSULENT ANNE-MARIE LEVY, *ale@di.dk*

5 Trim produktionen mod højere produktivitet

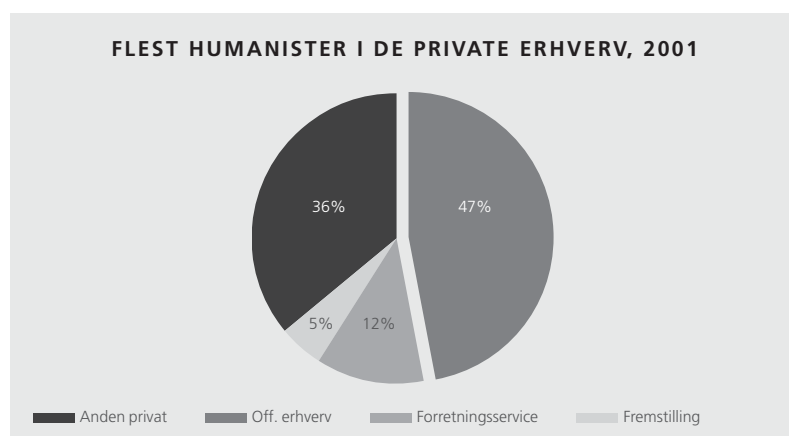
En ny sammenligning af danske og amerikanske virksomheders præstationer viser, at selvom de danske virksomheder i gennemsnit klarer sig godt, så skal der fremover sættes større fokus på forbedringer af produktiviteten. I USA er "Lean Manufacturing" en af de mest succesfulde ledelsesmetoder til at øge produktivitet og kvalitet.

8 Fanget i systemets åleruse

Det danske forsørgelsessystem tenderer til at fungere som en åleruse, så mange personer i dag fastholdes i passivitet. Beregninger viser, at otte ud af ti på offentlig forsørgelse i 1999 fortsatte på overførselsindkomst året efter.

Humanisterne får et stadigt bedre fodfæste på det private arbejdsmarked. Hvor det tidligere var den offentlige sektor, er det i dag den private sektor, der er den største aftager af humanistiske kandidater. Uanset den stigende tilgang af humanister til den private sektor går hver anden nyuddannet humanist dog fortsat direkte ud i ledighed. Det åbner for spørgsmålet, om de humanistiske uddannelser er målrettet arbejdsmarkedets aktuelle og fremtidige behov.

Humanister og andre højtuddannede bidrager til at styrke virksomhederne i den internationale konkurrence på både hjemme- og eksportmarkederne. Den stigende andel af humanister på det private arbejdsmarked er først og fremmest ansat i serviceerhvervene¹.

Kilde: Danmarks Statistik og DI-beregninger, oktober 2002

Humanister i offentlige og private erhverv eller ledighed

Selvom flere og flere humanister finder plads på det private arbejdsmarked, så går omkring hver anden nyuddannet humanist direkte ud i ledighed². Og det på et tidspunkt, hvor antallet af humanistiske kandidater fortsætter med at stige. Man kan på den baggrund konkludere, at med det nuværende uddannelsesindhold på humaniora er grænsen for den fortsatte vækst i antallet af

¹ Fortrinsvis forretningsservice: it, arkitekt- og ingeniørvirksomhed og anden teknisk rådgivning, reklame- og markedsføringsbureau og anden forretningsservice – herunder tolkning og oversættelse, meningsmåling og markedsanalyse, rekruttering, vikarbureau m.m. samt revisions-/advokatvirksomhed og rengøring (Danmarks Statistik).

² AC, DM.

humanistiske kandidater, som arbejdsmarkedet kan rumme, overskredet.

År 2001	Offentlige erhverv	Forretningsservice	Fremstilling	Anden privat	Total
Antal af humanister	11379	3085	1326	8891	25910
Samlet antal af højtuddannede	67392	33846	12201	37594	155440
Andel humanister, pct.	17	9	11	24	17

Note: Humanister dækker i denne sammenhæng ikke over bachelorer, mellemlange og korte videregående uddannelser samt de kunstneriske uddannelser (feks. arkitekt)

Kilde: Danmarks Statistik og DI-beregninger, oktober 2002

Uddannelse skal også målrettes det private erhvervsliv

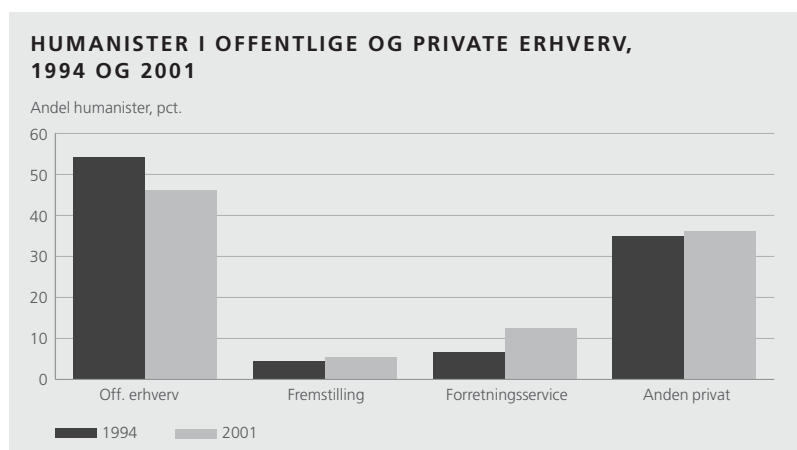
Det faktum, at humanisterne i stigende grad finder job i det private erhvervsliv, uden at det kan ses i uddannelsernes profil og indhold, og at nyuddannede humanister igennem mange år har haft svært ved at finde fodfæste på arbejdsmarkedet, stiller spørgsmålstegn ved, om uddannelserne er indrettet hensigtsmæssigt.

Meget tyder på, at de humanistiske uddannelser skal nyudvikles og nyorienteres mod det private arbejdsmarked, hvis de i højere grad skal afspejle humanisternes reelle jobmarked og arbejdsmarkedets behov. Der er med andre ord behov for en gennemgribende reform af de humanistiske uddannelsers struktur og indhold, og samtidig bør man se på behovet for at indføre adgangsbeholdning på de humanistiske uddannelser.

Tredobling af humanister inden for forretningsservice

Flere humanister i forretningsservice

DI-beregninger viser, at antallet af humanister beskæftiget i forretningsservice er næsten tredoblet i perioden 1994-2001, hvorimod antallet af ansatte humanister i det offentlige er faldet med mere end otte procentpoint (svarende til ca. 1700 personer).

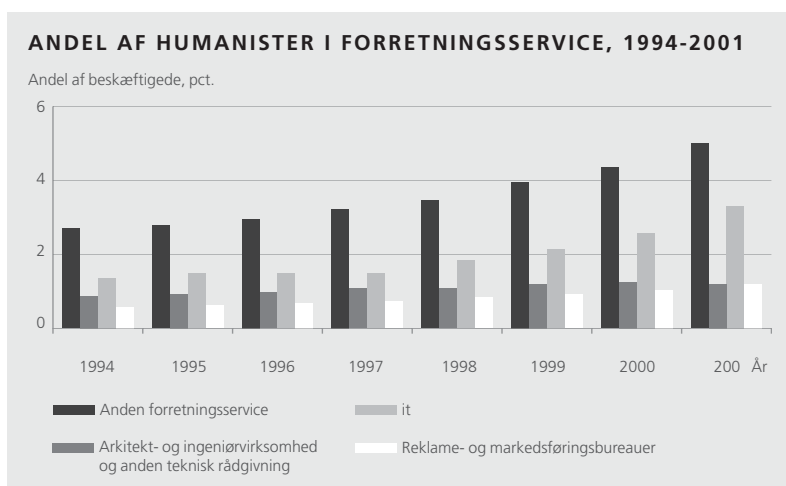

Kilde: Danmarks Statistik og DI-beregninger, oktober 2002

Forretningsservice giver humanisterne nye muligheder

Det er særligt de sidste års vækst i forretningsservice, der har skabt nye muligheder for humanisterne. Det er især inden for rådgivning, meningsmåling og markedsanalyse, humanisterne finder fodfæste, idet 40 pct. af humanisterne inden for forretningsserviceområdet arbejder her, og det er den næststørste

akademikergruppe i erhvervet efter de samfundsvidenskabelige kandidater.

Kilde: Danmarks Statistik og DI-beregninger, oktober 2002

IT-, konsulent- og reklamebranchen tiltrækker humanister

Der er dog også en ganske stor andel af humanister inden for IT-branchen. Antallet af humanister i it-branchen er således mere end fordoblet mellem 1994 og 2001. I 2001 arbejdede 26 pct. af alle humanister i forretningsservice inden for it, hvor de udgjorde 12 pct. af de højtuddannede i branchen.

I store træk arbejder humanisterne

- Med programmering og forretningsudvikling i it-branchen
- Som formidlere og oversættere af ny humanistisk og samfundsvidenskabelig viden i konsulentbranchen
- Med kommunikation i reklame- og markedsføringsbureauer

Outsourcing giver vækst i forretningsservice

I den videnbaserede økonomi er det et markant træk, at virksomhederne i stigende grad outsourcer dele af F&U- og kommunikations- og værdikædens forskellige led til specialiserede rådgivnings- og konsulentfirmaer for at optimere brugen af virksomhedens ressourcer.

Denne udvikling ses tydeligt i statistikkerne. Der har fra 1994 til 2001 været en stigning i BFI (bruttoværditilvæksten i faste priser) og beskæftigelse inden for forretningsservice på ca. 50 pct.

Tendensen med outsourcing ses særligt i fremstillingsindustrien og den offentlige sektor, hvor virksomhederne i stigende grad vælger at outsource udviklingsopgaver inden for management, kommunikation og it.

Service afhængig af fremstilling

Det er dermed den stigende specialisering i virksomhederne, som har givet anledning til vækst inden for forretningsservice. Der er således et gensidigt afhængighedsforhold mellem de forskellige dele af den videnbaserede økonomi, som samtidig også sætter en naturlig begrænsning for, hvor stor væksten kan være i forretningsservice, og dermed også for hvor mange arbejdspladser inden for forretningsservice, der kan skabes.

Det private erhvervsliv er humanisternes største arbejdsplads

Fremtidens humanistiske uddannelser

I dag er det private erhvervsliv humanisternes største arbejdsplads i modsætning til tidligere, hvor det var de offentlige erhverv (primært gymnasieskolen). Derfor er det afgørende, at de humanistiske uddannelser udvikles i en mere arbejdsmarkeds- og erhvervsorienteret retning. Det er en omstillingsproces, som universiteterne allerede er undervejs med.

I denne proces bør der stilles klare krav om, at alle humanistiske fag omstilles og udvikles, så de derved opnåede kompetencer mere konkret peger i retning af de tre generelle arbejdsmarkedsorienteringer, der er humanisternes reelle jobmarked:

- Det private arbejdsmarked
- Undervisning og formidling
- Forskerkarriere

I denne omstillingsproces vil der med fordel kunne fokuseres på en klar opdeling i grund – og kandidatuddannelse. På grunduddannelsen opnår de studerende grundlæggende faglige færdigheder, men der er i samme periode behov for at afklare faglige interesser og jobønsker, hvilket bør kombineres med kompetent vejledning om humanisternes forskellige jobmuligheder.

Kompetenceprofiler på overbygningen er den rette vej

Overbygningen bør så give mulighed for, at den enkelte mere systematisk kan dyrke de specifikke interesser. Man kan for eksempel tegne fem overordnede kompetenceprofiler for humanisterne: Sproglige, etiske, historiske, kulturelle og kommunikative, som hver har deres jobmuligheder. Flere af de humanistiske fakulteter arbejder allerede med disse kompetenceprofiler, og det er vigtigt at styrke erhvervsorienteringen af disse profiler i det videre arbejde.

For at styrke erhvervsorienteringen, er det derfor også oplagt, at nogle af universiteterne specialiserer sig i moduler, og dermed også kan tiltrække studerende fra andre universiteter. Det vil derfor ligeledes være naturligt, at flere med en humanistisk basisuddannelse vælger at tage overbygning på f.eks. handels- eller it-højskolen. Det kan f.eks. være forskeren, der har brug for at udvikle og styrke kompetencer inden for formidling, eller den kommende gymnasielærer, der tager kurser, hvor den praktiske erfaring med it trænes eller måske opøves under et praktikophold i en virksomhed. På den måde har den studerende mulighed for opnå nye kompetencer, der supplerer de centrale/traditionelle humanistiske kompetencer – men som samtidig også er målrettet det private erhvervsliv og arbejdsmarkedets behov.